

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Vitam exponere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

5. Viduæ Comitiſſæ, Marehioniſſæ, Ducisſæ, & Principiſſæ an teneantur pro ſumenda Bulla Cruciatæ ſolvere decem tarenos, vide *V. Bulla Cruciatæ, num. 87.*

V I T A M
exponere.

VITAM exponere tenetur homo

† Verbo Occidere ſemetipſum dictum eſt, nemini & in nullo caſu licere, directè, ſeipſum occidere, quamvis in aliquo caſu poſſit quis permittere ſibi mortem inferri ex iuſta cauſa. Nunc videndum, an ex aliqua cauſa quis periculo vitam exponere poſſit, aut etiam debeat.

Pro ſalute temporali: reipublicæ.

1 Igitur primò, poteſt & tenetur homo propriam vitam exponere pro ſalute Reipublicæ & bono communi. Ex ſic innocens, ſi peteretur ab hoſtibus obſidentibus civitatem, teneretur ſe prodere, & vitam exponere pro civitatis ſalute. Vide *V. Occidere, num. 30. †.*

Et ſpirituali proximi. In extrema neceſſitate.

2 Secundò tenetur homo vitam naturalem exponere pro ſublevanda extrema neceſſitate ſpirituali proximi, niſi ipſe timeat amittere. Dei gratiam & amicitiam, terrore videlicet cruciatuum, aut niſi quis teneatur ſtrictiori vinculo aliis proximis, qui, illo vita ſuncto, magnum forent ſubituri discrimen. Villalobos *tom. 3 tract. 3. diff. 7. n. 7. f. 5. t. 13. ref. 23.*

Quæ non urget quando proximus poteſt ſibi opem ferre ſaltem phyſicè.

3 Cæterum Valentia *tom. 3. diſput. 3. q. 4. punct. 3.* extremam neceſſitatem ſpiritualem proximi urgere putat, quoties aliquis non poteſt, niſi cum gravi difficultate, vitare mortem æternam, quamvis phyſicè poſſit *p. 4. t. 13. ref. 24. V. ſi quis (ait ipſe puncto poſt q. conclu.) ſeducatur ab hæretico, ſed vincibiliter veritatem ignoret, aut quis exerceat aliquem contractum injuſtum ignorantia vincibili, & nemo ſit, à quo veritatem edoceatur; item ſi quis velit ſiſiam proſtituere, unde illa ex circumſtantiis videatur, moraliter loquendo, ſpiritua-*

liter peritura, in his inquam caſibus teneri hominem ſubvenire, etiam cum detrimento propriæ vitæ *part. 3. t. 5. ref. 51.* Sed contrarium tenet Mendoza *in 2. 2. diſp. 144. ſect. 3. § 28* ſcilicet extremam neceſſitatem ſpiritualem eſſe, quando Petro, v. gr. ſalus phyſicè eſt impoſſibilis, ſi ego non ſuccurram. Nam ſi poteſt ſibi cum Dei gratia providere, quavis ægrè & difficillimè, ejus vitio tribuitur, ſi id negligat. Non enim tenetur ſubvenire proximo cum meo diſpendio quando ipſe ſibi ſufficit. Et ſic injuſtum mei aggreſſorem poſſum occidere, quamvis videam eſſe damnandum, quia poteſt ſibi, ab aggreſſione abſtinendo, providere, & non vult. *p. 5. t. 13. ref. 24. § Sed contrarium.* Itaque in caſibus Valentia non urget extrema neceſſitas, quia illæ perſonæ laborantes ignorantia vincibili, poſſunt ſe juvare, & illa filio poteſt reſiſtere deſtoranti, & non peccare. Ita Coninch *de ſiſte, diſp. 25. dub. 3. n. 91. uſque ad 95.* Qui tamen in caſu de hæretico ſubvertente docet, occurrendum eſſe cum vitæ diſcrimine, ſed ex alio capite *part. 3. t. 5. ref. 51. § Sed omnino.* Deducit etiam ex dictis Mendoza, me non teneri per ſe lege charitatis ad commorandū in urbe purganda aut defendenda ab hæreſi, ob ſalutem privatam huius, vel illius hominis; quia hæreſim nemo contrahit, niſi ſuo vitio, *p. 5. t. 13. reſolut. 24. § Ex quibus* Contra verò (ait Sylvius *in 2. 2. queſt. 26. art. 5. contra Sa. v. charitas, num. 4.*) ſi infans moribundus nondum ſit baptizatus, & quis me impedit ab illo baptizando, ſi non eſt aliud remedium, tenetur illum baptizare, & permittere me occidi; quia ille non poteſt ſibi ſuccurrere. Nec reſert, quod talis neceſſitas ſit ab extrinſeco; immò magis urget, quia minus voluntaria, *part. 3. t. 51. § Notandum* Ita etiam (ait Coninch *ubi ſupra num. 89.*) Confellarius tenetur cum vitæ diſcrimine confeſſionem moribundi audire, ſi in peccato mortali exiſtens, ignorat omnino eſſe ſibi neceſſariam conſcriptionem extra ſacramentum, aut quid ſit conſcritio, & quomodo

posit ad illā se excitare Secus si ille possit sibi per contritionem providere p. 3. t. 5. ref. 50.

Sed, si quis tenetur ex officio, vel a loco ipse, tenetur etiam in necessitate mortaliter a proximo in sublevari.

4 Porro supradicta doctrina procedit per se, & ex vi solius præcepti charitatis. Nam secus dicendum est, si adest obligatio ex voto aut officio; Episcopus enim non potest fugere vim hæreticorum, si adsit spes fructus, quia bonus Pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Eadem est de Parochis & beneficiatis, quoad administrationem sacramentorum. Vide V. Parochus, à num. 5. At milites Ordinum militarium non tenentur hoc onere, quia eis beneficia tantum ob bellum. Tenentur tamen eorum Capellani, & ipsi obligati sunt defendere armis eos, à quibus beneficium habent. part. 5. t. 13. ref. 24. in calce.

Sed quid si in tali casu suffragaturus sit in statu peccati.

5 Petes hic primò. Quid faciendum, si quando urget extrema necessitas subveniendi salutem proximi cum periculo vitæ, ipse inveniatur in statu peccati mortalis? Respondet Mendoza in 2. 2. disput. 144. sect. 3. §. 25. duo genera periculis distinguens. Primum, quod imminet ab omnibus in odium fidei, aut pietatis. Secundum, quod imminet à rebus inanimatis, vel ab omnibus, non in odium Dei, sed privatum, ut si, v. gr. debeam moribundum baptizare, transeundo per flumen periculosum, vel per viam ab inimico obsessam, ut me occidat. In primo casu teneri me subvenire proximo; quia vel tunc pateret martyrium, cum quo vel sufficit attritio supernaturalis, quæ est facilis, vel si contritio requiritur in facto tam heroico, Deus de ea providebit. In secundo verò, si possum facile exercere amorem Dei super omnia & valde probabiliter me putare in gratia, sicut putare possum post Confessionem, teneri subire periculosa. At si quis peccatis assuetus, & ad contritionem perdifficilis esset, & nixus illam exercere, adhuc prudenter timeret, non teneri se exponere: quia in periculo æquali unusquisque tenetur prius sibi,

quam alteri. At Bannez in 2. 2. quest. 23. art. 5. concl. 2. absolute respondet ad dubium, hominem iustum teneri: ex quo omnem peccatorem excusare videtur. p. 5. t. 13. ref. 23.

6 Petes secundò. An qui administravit Sacramentum Baptismi vel Ordinis invalide, teneatur hunc defectum manifestare cum periculo vitæ, aut honoris? Quoad Baptismum vide V. Baptismi, n. 54. Quoad Ordinem teneo contra Ochagaviam, quod si sit sermo de Ordinibus minoribus, vel etiam Subdiaconatu, & Diaconatu, & successerit validus Presbyteratus, non teneatur. Nam omnes hi Ordines continentur virtualiter in Sacerdotio; atque adeò mala, quæ timeret Ochagavia, non imminet. Secus vero, si invalide quis contulisset Ordinem Sacerdotalem, vel Episcopalem: quia ex his invalide susceptis sequuntur multa incommoda; propter quæ diximus V. Ordinis n. 4. & 5. Episcopatum & Presbyteratum rēceptos cum probabilis opinione de validitate, & invaliditate, iterandos esse sub conditione, minimè verò Diaconatum, & alios inferiores p. 5. t. 13. ref. 55.

7 Petes tertio. An liceat vitam propriam exponere pro conservanda vita, honore, vel facultatibus, alterius? Respondeo, pro conservanda vita Principis, aut personæ necessariæ Reipublicæ licere; (immò adesse obligationem. Vide V. Occidere, num. 55.) unde potest quis se obijcere telo ad conservandam vitam Principis. part. 5. tomo 4. resolut. 31. §. 1. post medium. At pro servanda vita privati, Scotus in 3. dist. 29. arg. ad oppositum ait non licere, quia dilectio sui est mensura dilectionis proximi, dicente Domino Matth. 22. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Sed mensura est perfectior mensurato, ergo non licet magis diligere proximum, quam se ipsum. Azorius tomo 3. libr. 2. cap. 3. quest. 1. & alii dicunt, licere, quia ordo charitatis incipiens à se ipso, ita tatus est in bonis gloriæ, vel virtutis; non autem in naturalibus, Faber in

Et an, quis administravit Sacramenta, teneatur se exponere pro vitando periculo spiritus proximi.

LICITUM est vitam exponere pro conservanda vita proximi.

4. nihil.

4. dist. 15. q. 3. Resp. § 2. c. 1. num. 41. distinguit, & non licere inquit, exponere vitam propriam pro salvanda solum vita corporali proximi; licere tamen pro salvanda vita cum aliqua virtute, saltem amicitia, quæ, si non est virtus, est tamen virtuti coniuncta. Pauld aliter distinguit Lorca in 2. 2. quest. 26. art. 5. sect. 3. disp. 28. memb. 3. num. 65. dum ait, non licere exponere vitam pro conservanda vita extranei (esset enim imprudentia) licere tamen pro servanda vita patris, matris, vel etiam amici, cum quo intercedat magna & honesta amicitia. Sed secunda sententia est probabilis. *part. 5. tract. 4. resol. 28.*

Vi in pari necessitate relinquere illi cibum unicu.

Occurrere bestia furenti ut proximus evadat.

Servire infestis peste.

Præbere alteri tabulam unicam in naufragio

Et aliqui desunt, licere vitam expo-

8 Igitur probabile est, licere constituto in extrema necessitate relinquere cibum unicu, & necessarium ut sumat alius parisi necessitatis: item occurrere hostibus, vel bestia furenti, ut amicus evadat: item, non se defendere, occidendo invasorem, cum possit: item, tradere equum alteri, ut fugiat, & in manibus hostium remanere: item in maximo frigore dare alteri vestem unicam. Vide Bovium *part. 2. lib. 12. cap. 4. quest. 4. Ibid. § Eodem* Item potest servire infestis peste, etiam si putet se moriturum. *part. 5. d. 4. ref. 31. § 3.* propè hæc. Item, probabiliter docuit Malderus in 2. 2. tr. 3. c. 1. dub. 19. contra Sotum *lib. 5. quest. 1. art. 6.* licere naufrago habenti tabulam, ut se super aquas detineat, dare illam alteri, & evidenti, seu certo periculo se exponere. Nam id non est directe se occidere, sed solum non se tueri, cum possit alioquin enim neque id liceret pro vita Regis. Adverte hic obiter, te non teneri ad tabulam in naufragio præoccupatam alteri admittere, si non sufficit utrique: at sit uterque simul occupatis, spontè quis potest alteri cedere, aliàs lis sortè dirimenda. *p. 5. d. 4. resol. 28. § Sed quia, & ref. 42.*

9 Pro servando proximi honore, vel facultatibus, ait Lorca in 2. 2. sect. 2. disp. 28. mem. 3. num. 60. posse quem negligere vitam, v. g. ne alius illam ru-

eatur cum suo dedecore, vel dispendio bonæ partis suarum facultatum? *mini- servando ho-* mē verò se offerre evidenti mortis periculo, obijcere se, v. g. latronibus, bona alterius diripiencibus ut illi contra se occupati essent à furto. Nam in primo casu ille solum non conservat suam vitam; at in secundo voluntariè perdit. Sed Soc *lib. 5. q. 1. a. 6.* absolute, licere, inquit, vitam exponere pro tuendo honore vel facultatibus amici, sicut pro tuendis honore, vel facultatibus probriis. *p. 5. d. 4. ref. 29.*

12 Petros quartò. An licitum sit, ad experiendam virtutem theriacæ, sumere venenum? Negativè respondet Mald. *ad experien-* in 2. 2. t. 3. cap. 1. dub. 9. Rodriq; verò in *dum virtutē,* *sum. 10. 1. c. 221. n. 3.* distinguit, si auctor theriacæ sit valde peritus, & qui illam sumpturus certus sit de illius virtute, facta prius experientia, cum bruto, posse venenum sumere. Si verò adest periculum vitæ, non posse *part. 5. t. 4. ref. 38.*

VITAM
Abbreviare.

II **D**E diti mortificationibus, & penitentiis non sunt multum scrupulosi (ait Granado in 2. 2. contr. 7. tr. 5. disp. 2. sect. 3. n. 12) in eo, quod nimis penitentiis sibi vitam abbreviant, rard enim, aut potius nunquam, damnandus esset in hoc quis peccati mortalis. Vnde ait Victoria; quod si medicus dicat, se bibendo vinum, protrahere posse vitam ad decennium, adhuc potes ab illo abstinere. Alii se extendunt ad annos duodecim. Item non teneri inquit, preciosum pharmacum emere, vel civitatem salubriorem inquirere ad protrahendam vitam. Neque dicas, quod non potest homo, cui unicus vitæ superest dies, se occidere; ergo non potest abstinentius vitam sibi ad aliquot annos abbreviare. Nego enim consequentiam, si quidem in primo casu peccatum

Nimis mortificationibus vitam sibi breviorē reddere.

com-